

Het lijstje van mama

St John Greene

met Rachel Murphy

the house of books

Oorspronkelijke titel

Mum's List

Uitgave

First published in Great Britain in the English language by Penguin Books Ltd.

Copyright © St John Greene and Rachel Murphy, 2012

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2013 The House of Books,

Vianen/Antwerpen

Vertaling

Mieke Prins

Vormgeving omslag

Annemarie van Pruysen

Omslagbeeld

Cultura Limited/Superstock

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 3829 4

ISBN 978 90 443 3830 0 (e-book)

D/2013/8899/56

NUR 320

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

‘**W**at wil je drinken?’ vroeg mijn broer. Hij stond lachend aan de bar en was duidelijk blij me te zien. Ik keek onwillekeurig over mijn linkerschouder naar Kate.

‘Waar heb je zin in?’ vroeg ik haar.

Het was lawaaiig in de discotheek en om ons heen flikkerden lampen aan en uit. Ik zag Kates silhouet tegen de achtergrond van discolampen en witte rook. Ze zag er prachtig uit in het schemerige licht, maar ja, Kate zag er altijd prachtig uit. Ze gaf me een knipoog met haar lichtblauwe ogen en kneep in mijn hand. Nog geen seconde later viel het kwartje en mijn hart kromp ineen.

Kate stond niet werkelijk naast me. Het was slechts een zinsbegoocheling, een wazige hersenschim van wat ik graag wilde zien. Ik was zo gewend dat Kate bij me was, dat mijn zintuigen me voor de gek hielden.

Ik voelde dat ik rood aanliep. Ik draaide me weer naar mijn broer toe, die me met open mond aanstaarde.

‘O god, Singe, gaat het?’ vroeg Matt zenuwachtig.

Zijn vriendin vierde haar achttiende verjaardag en hij was op-

gelucht geweest toen ik op zijn uitnodiging inging, zo kort nadat Kate was gestorven. Het was mijn eerste echte avond uit met familie sinds ik haar had verloren, en ik wilde dat alles vlekkeloos verliep.

‘Maak je geen zorgen, het gaat prima,’ zei ik, en dat meende ik.

‘Zeker weten?’

‘Ja, zeker weten. Niks aan de hand. Ik ben bij mijn volle verstand! De macht der gewoonte, dat is alles. Laten we wat drinken.’

Hij glimlachte opgelucht naar me en ik lachte terug. Het was leuk om Kate weer te zien, dacht ik bij mezelf, maar dat zei ik niet hardop. Ze was nog geen maand ervoor overleden en dat ik dacht haar te zien, deed me beseffen hoe vers mijn verdriet nog was en hoe ik haar miste.

Ik worstelde mij door de avond heen en probeerde anderen die niet wisten wat ze tegen me moesten zeggen, op hun gemak te stellen. Ik voelde me getroost door het feit dat Kate nog zo dicht bij me was. Ze was dood, maar dat betekende niet dat ze geen deel meer uitmaakte van mijn leven. Hoe zou dat ook kunnen? Ze wás mijn leven, ook al wist ik dat ik zonder haar verder moest.

Ik stond een tijdje in mijn eentje naar de tieners op de dansvloer te kijken. Ze waren uitgelaten, net zoals Kate en ik op die leeftijd en eigenlijk het grootste gedeelte van ons leven samen. Het geroezemoes en gelach herinnerde me aan onze eerste afspraakjes. Ik zag Kate weer voor me als tiener, dansend in haar strakke spijkerbroek, zorgeloos. Ze zag er toen ouder uit dan ze was en hoefde nooit moeite te doen om een discotheek binnen te mogen, zelfs niet toen ze nog maar zestien was. Ze stapte gewoon op de portier af, schonk hem een zelfverzekerde glimlach en imponeerde hem met haar blik. Meestal was ik degene naar wiens leeftijd werd gevraagd, ondanks het feit dat ik vijf jaar ouder was. Kate zag er altijd betoverend uit, en tussen alle knipperende lampen en lasers was zij de enige die ik op de dansvloer

zag staan. Haar ogen volgden de mijne en ik had het gevoel dat er niemand anders op de wereld was.

Nadat we uit waren geweest, hielden Kate en ik vaak een nachtelijke picknick in de Mendips, de heuvels vlak bij het dorpje Priddy. Ik zag haar voor me als meisje van zeventien, toen ze op een kleed zat en de sterrenhemel af tuurde op zoek naar satellieten, luisterend naar het koor van kikkers en andere beestjes. Kate was dol op die plek. Er was geen lichtvervuiling en de sterren waren er zo helder dat het leek alsof we in een gigantisch planetarium zaten, alleen wij tweeën. Ik snoof de geur op van Kates parfum, die zich mengde met het zoete aroma van vochtig gras, en we praatten en gingen urenlang in elkaar op.

De herinnering maakte me warm vanbinnen. Kate en ik waren zielsverwanten en zijn dat meer dan twintig jaar gebleven. Was dat boffen? Ik keek om me heen naar de tieners op het feest, die allemaal hun leven nog voor zich hadden. Ik voelde me dankbaar dat ik Kate had ontmoet toen we allebei nog jong waren, en dat we de gelegenheid hadden gehad zoveel gelukkige jaren samen door te brengen. Dat kon de kanker ons nooit meer afnemen.

Kates ziekte nam ons de wind uit de zeilen, om het zachtjes uit te drukken. We kregen de diagnose letterlijk een paar weken nadat ons zoontje Reef hersteld was van een buitengewoon zeldzame en agressieve vorm van kanker, en daardoor voelde het nog wreder en ongelooflijker. Ik weet nog dat ik mijn best deed iets positiefs te bedenken. Mijn Kate was flink en ze zou vechten als een tijger. Reef had zijn ziekte overleefd terwijl hij veel slechtere kansen had, dus Kate zou de hare er ook onder krijgen, zeker weten. Reef was er met een zwak been uit gekomen, waardoor hij moeite had met zijn evenwicht, maar hij had zich opmerkelijk goed aangepast en de meeste mensen hadden niet eens in de gaten dat hij officieel gehandicapt was. Ik wist dat Kate dezelfde veerkracht zou laten zien, wat de kanker haar ook zou aandoen of afnemen.

We hadden altijd zoveel mogelijk uit het leven gehaald. We hadden de wereld rond gereisd en het beste gehaald uit elke dag die we samen waren. We hadden nergens spijt van en dat was een grote zegen. Het mooiste van alles was dat ik zeker wist dat Kate zoveel mogelijk uit elke minuut van elke dag zou blijven halen, hoe ziek ze ook mocht worden.

Nu ik begin aan het schrijven van dit boek, een jaar nadat ik haar heb verloren, kan ik je vertellen dat Kate mij noch de jongens heeft teleurgesteld. Ze heeft ons met trots vervuld tot op de dag dat ze stierf, en ook daarna. Zelfs in de laatste maanden van haar leven, toen haar ziekte uitzichtloos was, nam ze de jongens mee naar Disneyland en Lapland, en ze stond erop met hen naar Bristol te gaan vlak voordat ze stierf, om de vertoning van Sneeuw-witje bij te wonen, hoewel het al een vertoning op zich was om haar daar te krijgen in haar rolstoel met zuurstoffles!

Ze maakte ook het lijstje van mama, waar ze tot aan het eind van haar leven dingen aan toevoegde. Het lijstje was geen poging om onsterfelijk te worden, en ze zou in verlegenheid zijn gebracht door de enorme media-aandacht die het kreeg en die de aanleiding vormde voor dit boek. De lijst was voor ons, niet voor haar, en ik was degene die haar onbewust aanzette tot het schrijven ervan toen ik tegen haar aan kroop in bed en vroeg: ‘Stel nou dat jij er niet meer bent?’

Kate was een toegewijde moeder en een liefhebbende echtgenote; ze wilde me helpen de jongens zo goed mogelijk op te voeden als zij er niet meer was. Toen ik het uiteindelijke lijstje las nadat ze was gestorven, voelde ik me minder alleen. Kates geest leefde voort en ik was haar ontzettend dankbaar dat ze de moeite had genomen om de lijst op haar sterfbed af te maken. Het lijstje vormde een schakel tussen mij en mijn fantastische vrouw, en daar putte ik veel troost uit.

Ik denk dat sommige mensen zich zorgen hebben gemaakt over de invloed die het lijstje op mijn leven zou kunnen hebben. Het lijstje zou Kates aanwezigheid zo sterk laten voortleven, dat

mijn verdriet niet zou overgaan. Of ik zou te veel in het verleden blijven, waardoor ik niet verder kon met mijn leven.

Ik heb er zelf echter nooit aan getwijfeld dat Kates lijstje een groot geschenk was. Ik wist dat het me de weg zou wijzen en gerust zou stellen, en me zou helpen onze jongens een fantastische toekomst te geven.

Ik heb nog steeds geen idee hoeveel tijd het me zal kosten om alle wensen van Kate te vervullen, en of ik dat überhaupt ooit zal redden. Voor sommige ervan heb ik misschien een leven lang nodig. Maar één ding weet ik zeker: ik zet iedere stap zo zorgvuldig als ik kan, ter nagedachtenis aan mijn geweldige vrouw Kate.

1

*Geef de jongens twee nachtzoenen
als ik er niet meer ben*

‘**W**e hebben het gehaald!’ giechelde Kate. Die giebel. Dat blonde haar. Die ogen zo blauw als korenbloemen. Ik keek naar mijn prachtige vrouw en schoot in de lach. Ze kreeg me altijd aan het lachen. Als ik haar aanstekelijke giechel hoorde, moest ik zelf ook lachen. Toen ik die dag eenmaal aan het lachen was, kon ik niet meer stoppen. Ik liet me achterovervallen in het natte zand en trok Kate met me mee, slap van de lach. Het deed me denken aan de dag waarop ik haar ten huwelijk had gevraagd, meer dan twintig jaar daarvoor. Ik had haar toen met opzet op haar ski’s in een grote hoop poedersnieuw laten vastlopen. Zelf dook ik achter haar aan en haalde toen een verlovingsring uit mijn zak. Ze giechelde en we zoenden, net als nu. Destijds had ik gelachen van opluchting omdat ze met me wilde trouwen, en van opwinding over het vooruitzicht mijn leven te zullen delen met zo’n bijzondere vrouw. Dit keer lachte ik opnieuw van opluchting en opwinding, maar om heel andere redenen.

Ik voelde de zorgen van me afglijden. Ik liet ze achter in het zand en voelde me blij en optimistisch over de toekomst, iets wat ik lange tijd niet ervaren had. Er spoelde een golf over onze

voeten, en Kate en ik slaakten een kreet en kropen dichter tegen elkaar aan. Het water stroomde terug en ik voelde de angst en ellende van de afgelopen drie jaar wegspoelen en in zee verdwijnen. De zon stond stralend aan een blauwe hemel, en bracht licht en warmte terug in ons leven.

We lagen op onze rug in het zand en hielden elkaars hand vast. Ik bedacht dat het leven van Kate en mij in veel opzichten veranderd was, maar in sommige opzichten ook niet. We hadden twee kinderen, onze lieve zoontjes Reef en Finn, maar eigenlijk waren we nog steeds twee onbezonnen tieners op zoek naar avontuur. Ik had het gevoel dat er nu niets meer was dat ons kon tegenhouden.

We kwamen overeind en keken naar de jongens, die elkaar achternazaten op het strand. Het was de zomer van 2008 en Reef zou over een paar weken vier worden. ‘Het spijt ons vreselijk, maar Reef heeft misschien nog maar een paar dagen te leven.’ Ik herinnerde me de ontzetting die deze woorden teweegbrachten toen Reef achttien maanden oud was en we het verbijsterende nieuws kregen dat hij kanker had. Alsof iemand een lading ijs over me heen had gestort, die mijn longen in elkaar drukte en mijn hart deed stilstaan. Toen ik probeerde weer adem te halen, werd ik omvergeblazen door nog meer onverdraaglijk nieuws. De artsen waarschuwden dat, mocht hij overleven, hij gehandicapt zou zijn. ‘Het spijt ons enorm, maar Reef kan waarschijnlijk nooit meer lopen.’

Nu ik eraan terugdacht, leek het wel een filmscript of het verhaal van iemand anders’ leven. Het was niet te geloven dat dat jongetje, dat bij ons op schoot zat als hij weer een bloedtransfusie nodig had en om wie we huilden als hij een chemokuur kreeg, hetzelfde jochie was dat hier onbekommerd over het strand rende. Hij was een wonder.

Ik glimlachte naar Kate. Ik zag aan haar gezicht dat ze aan hetzelfde dacht. Ik verbaasde me erover hoe jong ze eruitzag, nu ze zo ontspannen op het strand zat. De diepe groeven tussen

haar wenkbrauwen waaraan ik gewend was geraakt, waren versmolten met haar zachte huid. Ze zag er weer uit als een jong meisje, als de zorgeloze Kate die ik had gekend voordat ons leven geregeerd werd door angst, zorgen en het pijnlijke, hulpeloze verdriet dat je ervaart bij een ziek kind.

‘Kijk Reef eens rennen!’ Kate grinnikte. ‘Hij heeft het gehaald!’ Zelfs haar stem klonk jonger en vrijer. ‘Wij hebben het gehaald!’ Haar ogen schitterden net zoals vroeger als we op vakantie gingen duiken. Ik keek altijd uit naar het moment waarop Kate haar duikbril afdeed, want dan straalde ze, alsof ze de glinsterende schubben en heldere strepen van de tropische vissen had overgenomen. Zo zag ze er die dag ook uit, toen ze de beelden in zich opzoog van Reef en Finn die tikkertje speelden.

‘Singe, het is ongelooflijk. We hebben zo’n geluk gehad.’ Ik knikte en grijnsde. Dit was weer de Kate die ik kende. Geluk was niet het woord dat andere mensen zouden gebruiken, maar het was het woord dat Kate die dag koos, en dat is een van de redenen waarom ik zoveel van haar hield. Andere mensen zouden verbitterd zijn of zich verongelijkt voelen, maar Kate niet. Ze aanvaardde het leven en probeerde altijd de zonnige kant te zien.

‘Pak me dan, als je kan!’ Ik hoorde dat Finn zijn broer uitdaagde. Ik keek van Reef naar zijn broertje. Voor een jochie van twee kon hij supersnel rennen en hij liep de benen uit zijn lijf om Reef voor te blijven. Iedereen zei dat Reef net als Kate een denker was, en dat klopte, maar Finn was een mini-uitgave van mij: een brutale, onbesuisde sportgek. Ook hij was een wonder. Ik dacht terug aan de dag dat Kate van hem moest bevallen. Ze was nog lang niet uitgerekend. Ik voelde weer dezelfde knoop in mijn maag als toen ik die avond de telefoon opnam. De ontdekking van een tumor in Reefs buik was Kate te veel geworden. Terwijl we de uitslagen afwachtten die duidelijk moesten maken wat voor soort tumor Reef precies had, begonnen bij

Kate de weeën. Ze was pas zeven maanden zwanger, veel te vroeg om te bevallen.

Ik keek naar Finn, die over het strand holde, en dankte God dat die vreselijke tijd in het ziekenhuis voorbij was. Beide jongens waren in levensgevaar geweest, de ene toen hij in de couveuse lag en de andere door een bekkentumor. Wat waren hun kansen geweest? Maar het had geen zin om zo te denken. Het was krankzinnig. Het was nog maar een paar jaar geleden, maar het leek wel een eeuwigheid.

Ik zuchtte diep en liet mijn herinneringen aan angst en pijn door de zeewind meenemen. De jongens sprongen en schreeuwden zonder zich ergens druk om te maken en ik keek er met verbazing naar. Vrienden noemden ons de *Incredibles*. Ze vonden ons een ongelooflijk gezin, zowel voor als na alle tegenspoed. Op dat moment, met Kate die lachend naast me zat en de jongens die vrolijk aan het spelen waren, voelde ik dat het waar was. We hadden onze portie tegenslag wel gehad, maar we waren als overwinnaars uit de strijd gekomen. Het was inderdaad niet te geloven.

Ik dacht aan die zonnige dag terug toen we nog geen twee jaar later in de auto zaten en uitkeken over het kiezelstrand van Clevedon. Het was 20 januari 2010 en de lucht was dit keer niet gevuld met zonnestralen, maar met dikke, donkergrijze wolken. De jongens zaten vastgegespt in hun autostoeltjes en ik besloot tussen hen in te gaan zitten. Ik stapte uit de auto en huiverde toen de wind in mijn gezicht sneed. Ik wenste dat ik de wolken opzij kon schuiven en de zon kon laten schijnen. Ik voelde in mijn jaszak of de kauwgom er nog zat. Het was iets wat ik met Kate had besproken. De jongens hadden maandenlang om kauwgom gezeurd en we hadden samen besloten dat dit het juiste moment was om hun iets lekkers te geven.

‘Jongens, ik moet jullie iets heel erg belangrijks vertellen en ook iets heel erg verdrietigs,’ zei ik en trok hen tegen me aan. Ik

voelde aan beide kanten van mijn borstkas een oortje tussen mijn ribben prikken. Mijn hart ging daarbinnen zo wild tekeer dat ik bang was dat de jongens ervan zouden schrikken, en daarom zuchtte ik diep in een poging het bonzen tot bedaren te brengen.

Ik had de jongens opgehaald van het kinderdagverblijf en van school en was meteen doorgereden naar onze lievelingsplek bij het strand van Clevedon. Onderweg probeerde ik alles zo normaal mogelijk te laten lijken. ‘Leuke dag gehad?’ vroeg ik, maar ik had meteen spijt van mijn vraag. Wat ze ook gingen zeggen, het zou een vreselijke dag voor hen worden. Ik kan me hun antwoord niet herinneren, ik had al mijn energie nodig om op de weg te letten en te doen alsof ik gewoon een vader was die op een druilerige woensdagmiddag zijn kinderen van school haalde.

Die ochtend had ik in mijn dagboek geschreven: de zwartste dag van mijn leven. En dit was het moeilijkste moment van die dag. Reef en Finn luisterden aandachtig en wachtten tot ik hun het belangrijke en verdrietige nieuws zou vertellen. Ze zagen er keurig uit in hun uniform en ik hield meer van hen dan ooit tevoren. Het waren zulke schatten, ze deden altijd hun best om lief te zijn en onwillekeurig glimlachte ik naar hen en haalde mijn hand door hun blonde haar. Ik vond dat het me tot dan toe goed gelukt was mijn gevoelens te verbergen en ik wilde dat ik ze niet hoefde te vertellen wat er eerder die dag gebeurd was. Had ik maar net als andere ouders een praatje had kunnen maken op het schoolplein over vriendjes of huiswerk, of over wat we vanavond zouden eten. Ik wist niet wat ik moest zeggen of hoe ik het moest zeggen, daarom hield ik de jongens een moment lang alleen maar dicht tegen me aan en probeerde mijn ademhaling onder controle te krijgen en mijn tranen weg te slikken.

Zeg wat je bedoelt, hoorde ik Kate in gedachten tegen me fluisteren. Haar stem was zacht en bemoedigend, maar sneed me door het hart. Ik weet nog dat ze een paar weken daarvoor

precies dezelfde woorden gebruikte toen ze in bed lag en haar lijstje maakte. ‘Ik denk dat het heel belangrijk is dat je zegt wat je bedoelt, en ik wil dat de jongens dat leren,’ legde ze uit voordat ze instructie nummer vier in haar dagboek schreef: *Leer ze te zeggen wat ze bedoelen*. De school en het ziekenhuis hadden dit advies herhaald. Ik moest nergens omheen draaien en geen vage woorden gebruiken, want daardoor kon ik valse hoop wekken of de jongens in verwarring brengen.

Ik schraapte mijn keel en ging zo zitten dat ik beide jongens aan kon kijken terwijl ik sprak. Ik moest het hun eerlijk zeggen. ‘Ik vind het heel erg dat ik jullie dit moet vertellen, jongens,’ zei ik met een schorre stem. Twee paar zachtblauwe ogen keken me aan. Ik zag Kate in de ogen van de jongens en ik voelde dat ze toekeek. Ik herinnerde me dat ze had gehuild en gewenst dat ze met Reef kon ruilen toen hij zo ziek was, en ik wist precies wat ze bedoelde. Als ik de pijn van de beide jongens voor hen kon dragen, zou ik dat meteen doen, maar het was onmogelijk om hen te beschermen tegen dit verdriet.

Hun oogjes speurden nu als minizoeklichten mijn gezicht af in het schemerlicht, op zoek naar een aanwijzing. Ze waren pas vier en vijf jaar, te jong hiervoor. Ik slikte het brok in mijn keel weg en voelde me rood worden toen het me niet langer lukte mijn tranen tegen te houden.

‘Mama is dood. Ze komt niet meer thuis uit het ziekenhuis. Ze is vanmorgen gestorven.’ Nu ik die woorden uit mijn eigen mond hoorde komen, kwam er een snik omhoog en ik begon te huilen. De jongens hielden me stevig vast en we huilden met zijn drieën, de armen om elkaar heen geslagen. We stootten witte wolken hete adem de koude winterlucht in.

‘Is mama naar de hemel?’ snotterde Reef na een tijdje.

‘Ja,’ antwoordde ik.

‘Zit ze op een wolk?’ snifte hij.

‘Ja,’ zei ik en ik voegde er snel aan toe: ‘Je kunt je haar voorstellen op een wolk, als je dat wilt.’

Ik had het advies gekregen geen dingen te zeggen als ‘mama is ingeslapen’, omdat de jongens dan misschien bang zouden worden om ’s avonds te gaan slapen, of ze zouden kunnen denken dat ze op een dag weer wakker werd. Ik wilde eigenlijk niet dat ze echt geloofden dat hun moeder op een wolk zat, want dat deed ze niet, maar het leek me prima als Reef haar zo voor zich zag, als hij dat wilde.

Een tijdlang zei niemand iets. We zaten daar alleen maar tegen elkaar aan en huilden, totdat we boven ons hoofd het lawaai van een motor hoorden. We draaiden ons alle drie om en keken door de beslagen achterruit. Door onze tranen heen zagen we twee vliegtuigen diagonaal door de zware, grijze wolkendeken vliegen, een perfect wit kruis achterlatend.

‘Kijk, mama geeft ons een kus,’ zei Reef en toen moesten we alle drie weer huilen.

We waren nu nog maar met z’n drieën. Dat voelde ik heel scherp toen we daar samen in onze eigen witte wolk opeengepakt zaten, en samen dezelfde zuurstof en dezelfde pijn deelden. We zaten zeker een halfuur aan één stuk door te huilen, zonder op het duister en de kou te letten die ons omringden. Het zout van mijn tranen prikte in mijn gezicht; de roze wangen van de jongens werden vlekkelig rood. Ik had nog urenlang door kunnen gaan met huilen, maar toen het gehuil en gesnik van de jongens wat minder werd, voelde ik dat het tijd was op te houden.

‘Willen jullie een stukje kauwgom?’ vroeg ik. Hun gezichtjes klaarden een beetje op toen ze de roze stukjes uit het papier haalden, maar bij Finn bleven de tranen stromen.

‘Dank je, pap,’ zei hij beleefd en hij stopte de kauwgom in zijn mond. ‘Waarom is mama doodgegaan?’ Hij haalde luidruchtig zijn neus op en keek me recht in de ogen.

‘Tja, je weet dat ze heel ziek was, toch? En toen je gisteravond in het ziekenhuis bij haar was en haar een heel dikke knuffel gaf, toen was ze héél, héél ziek. Ze was zo ziek dat ze doodging.’

‘Ik wil naar haar toe,’ zei Finn. ‘Kan ik weer naar mama toe?’
‘Het spijt me, Finn, maar je kunt niet meer naar haar toe.’

Hij kauwde met een verdrietig gezicht op zijn kauwgom en ik keek hulpeloos toe. Ik kon niets bedenken om mijn antwoord te verzachten.

‘Lekkere kauwgom,’ zei Finn na een paar minuten. ‘Hij smaakt lekker, pap.’

Reef knikte instemmend. ‘Dankjewel dat we kauwgom mochten,’ zei hij en hij veegde de tranen met de mouw van zijn jas van zijn gezicht.

‘Krijgen we een andere keer weer kauwgom?’

‘Ik vind dat we voortaan kauwgom moeten kopen voor speciale gelegenheden. Dat vond mama ook een goed idee. Zullen nu naar huis gaan?’

Ik ging weer achter het stuur zitten en voelde me op een vreemde manier kalm. Ik had in mijn eentje een taak volbracht, en bepaald geen makkelijke. Ik had het gevoel dat Kate haar goedkeuring zou geven aan de manier waarop ik de situatie had aangepakt, en dat ze het precies zo gedaan zou hebben als zij in mijn schoenen had gestaan. Het was een troostrijke gedachte.

Terwijl we bij het lege strand wegreden, keek ik in mijn spiegel naar de jongens. Ze staarden met gezwollen ogen uit het raam en kauwden smakkend op hun kauwgom; de auto vulde zich met het aroma van zoete aardbeien.

Die twee onschuldige passagiertjes waren nu helemaal mijn verantwoordelijkheid. Ik voelde mijn maag samentrekken en ik pakte het stuur steviger vast toen de omvang van die enorme verantwoordelijkheid tot me doordrong. Ze hadden geen moeder meer; het kwam volledig op mij aan. Ik was opeens een weduwnaar én alleenstaande vader. Het horen van die woorden in mijn hoofd bracht een schok teweeg en het zweet brak me uit.

Een deel van mij wilde vluchten en doen alsof dit allemaal niet gebeurd was, maar tegelijkertijd voelde ik een sterke drang

mijn jongens te beschermen, zodat Kate trots kon zijn. Ik wilde nog steeds haar Mister Incredible zijn; dat was het minste wat ik kon doen.

Ik reed langzaam en voorzichtig, kon nu geen enkel risico nemen. Ik zou voortaan langzamer moeten rijden. Als mij iets overkwam, wie moest er dan voor de jongens zorgen? Trouwens, we hadden geen haast om thuis te komen. Het huis zou precies zo zijn als ik het had achtergelaten; niemand zou eten aan het koken zijn, zoals Kate altijd deed. Er verscheen een glimlach om mijn lippen toen ik terugdacht aan Kates pogingen tot koken. Als je het niet in de magnetron kon stoppen en wachten tot je *ping* hoorde, was het haar te ingewikkeld. Dat zei ik altijd om haar te plagen.

Ruth, Kates beste vriendin, had haar geholpen toen we net getrouwd waren. Ze leerde haar een paar simpele gerechten maken: tagliatelle, lasagne, Mexicaanse fajita's, curry en spaghetti bolognese werden haar 'specialiteiten', maar Kate had zich nooit echt de kunst van het koken eigen gemaakt. Ruth vervulde nu een andere rol. *Ga naar Ruth voor opvoedadviezen als grootouders er verschillend over denken*, had Kate geïnstrueerd, *want ze heeft twee jongens met hetzelfde leeftijdsverschil*. Ik moest lachen toen ik aan dat kleine woordje 'als' dacht. Onze ouders waren heel verschillend, en zoals de meeste stellen hadden we moeite moeten doen om het beide families naar de zin te maken. Nu hadden Kates ouders, Christine en Martin, een schoonzoon maar geen dochter meer. Het was een zootje. Ik had daar nog niet eerder bij stilgestaan en het bezorgde me hoofdpijn. Ook Kate had er vast hoofdpijn van gekregen, maar ze was me altijd een stap voor in het bedenken van manieren om mij te helpen als zij er niet meer zou zijn.

Ik kan het goed met Ruth vinden. Ze is getrouwd geweest met mijn vriend Chris, die ik meer dan twintig jaar geleden heb leren kennen tijdens mijn cursus scubaduiken. Uiteindelijk was

Chris degene die Kates examen afnam toen zij de cursus deed. Ruth en Chris zijn nu gescheiden en Ruth woont een paar straten bij ons vandaan. Ik noem haar mijn ‘troetelrottweiler’, want ze is zo iemand die altijd eerlijk haar mening geeft en het gewoon tegen je zegt als je iets stoms doet. Dat waardeer ik, en daarom was het slim van Kate om Ruth in te zetten voor opvoedadviezen.

Ik wierp een blik over mijn schouder. ‘Niet je kauwgom doorslikken, jongens,’ zei ik. ‘Weet je nog? Daarom hebben jullie nooit kauwgom gekregen toen jullie klein waren. Wees voorzichtig. Beloof me dat jullie goed oppassen.’

‘Oké, pap,’ zei Reef. ‘Ik kan bubbels maken, kijk!’

Hij blies zijn kauwgom op en produceerde daarbij het geluid van een scheet, waardoor hij Finn aan het lachen maakte. Ze hadden nog steeds de slappe lach toen we thuis de oprit op reden.

Toen ik de voordeur opende, miste ik de stem van Kate die ‘Hallo jongens!’ riep. Ik miste haar handtas, die altijd ergens in de gang rondslingerde, en haar schoenen onder aan de trap, waar ze ze meestal uit schopte. Maar tot mijn opluchting en verbazing leek het huis niet zo leeg als ik gevreesd had. De telefoon ging over, onze terriër Coral begon te blaffen en voordat ik mijn jas uit had gedaan, klopte er al iemand op de deur.

Het was Paula, een van de moeders van school. Ze huilde tranen met tuiten en mijn eerste reactie was om te proberen haar te troosten. ‘Sorry, Singe,’ zei ze snotterend, ‘maar ik wilde gewoon even langskomen en iets doen.’

‘Dat is prima, je hoeft je niet te verontschuldigen,’ zei ik en gaf haar een knuffel. ‘Heel lief dat je even komt.’

Het voelde goed om degene te zijn die troostte in plaats van getroost te worden. Het was een rol waarbij ik me beter op mijn gemak voelde. Ze overhandigde me een enorme trommel. ‘Ik sla altijd aan het bakken als ik verdrietig ben. Dit zijn een stuk of tweehonderd brownies. Sorry dat het er zoveel zijn!’

Ik moest lachen toen ze het tuinpad afliep en verontschuldi-

gingen mompelde, mij achterlatend met een gigantisch blik dat tot de rand toe gevuld was met cake.

In de uren daarna kwamen nog vele andere vrienden en buren aanzetten met schalen curry, ovenschotels en lasagne. Sommigen kwamen even binnen, anderen lieten hun lekkernijen op de stoep achter. Ik voelde me een eenpersoons rampgebied, alsof ik van de ene op de andere dag een mini-Haiti was geworden en voedseldroppings en nooddrantsoenen nodig had om te overleven. Kates ouders kwamen langs en hielden de jongens een poosje bezig. Zo kon ik het antwoordapparaat afluisteren, de deur beantwoorden en even de serre in glippen om uit te huilen.

Kate was overal... en tegelijk was ze nergens. Er lagen wat kleren van haar boven op de stapel strijkgoed en ik zag dat een van haar felgekleurde reddingsvesten van het haakje bij de achterdeur was gevallen. Onze garage lag vol reddingsvesten en andere overlevingsspullen. Tot op dat moment had ik de ironie ervan niet ingezien. Ironie was niet eens het goede woord; het was pure ellende. Waarom had Kate het niet overleefd? Ze was fit en gezond. Ze had nooit gerookt en dronk nauwelijks, en ze volgde alle geldende gezondheidsadviezen op. Het enige wat haar moeite kostte, was groente eten, maar ze deed haar best. Ze verdiende het niet om dood te gaan. Waarom was dit haar overkomen?

Ik hoorde de echtgenotes en moeders van anderen komen en gaan. Maar mijn echtgenote, mijn maatje, was er niet meer. Onze jongens waren hun moeder kwijt, maar de levens van anderen gingen verder. Anderen zorgden voor elkaar en deelden met elkaar en hielden van elkaar. Anderen ademden en praatten en knuffelden, en ze liepen bij mij de voordeur uit en gingen terug naar hun kinderen en hun wederhelft.

Om zeven uur 's avonds was ik alleen. Het was tijd voor de jongens om in bad te gaan. Kate en ik hadden vaste gewoonten. Een van ons liet het bad vollopen. Kate deed de jongens in bad,

hielp hen rustig in hun pyjama en gaf ze een nachtzoen. Daarna was het mijn beurt om een verhaaltje voor te lezen. Vervolgens wond ik hen steevast weer op door ze te kietelen en aan het lachen te maken, en dan kwam Kate naar hun slaapkamer en stond hoofdschuddend en afkeurend met haar handen in haar zij in de deuropening.

Stiekem vond ze het prachtig, en ze wist dat ik dat wist. Ze was dol op grappen en grollen, en ze vond het geweldig om haar jongens te zien lachen. Maar ze was ook een grandioze moeder en regels waren regels – bedtijd was bedtijd. Dus gaf ze ons een standje: ‘Kom op, jullie zijn alle drie ondeugend, hoog tijd om rustig te worden!’ Maar haar ogen glommen van plezier. Ze gaf de jongens een nachtzoen en daarna kregen ze er nog een van mij, en ik kietelde ze nog één keer als hun moeder niet keek.

Maar hoe moest het vanavond? Nu moest ik mama en papa tegelijk zijn: een onmogelijke opgave. ‘Kom op jongens, tijd om in bad te gaan!’ riep ik. Ik had dezelfde woorden al duizend keer gebruikt, maar nu klonken ze nieuw en anders, alsof ik ze nooit eerder had uitgesproken. We gingen met z’n drieën naar boven, zoals we al zo vaak hadden gedaan, alleen was alles anders. Niets zou ooit nog hetzelfde zijn nu Kate er niet meer was.

Mijn aandacht werd getrokken door de deurpost van de slaapkamer van de jongens. Er stonden twee potloodstreepjes op de witte lat. Ik herinnerde me dat ze een boek op het hoofd van de jongens had gehouden en tegen hen had gezegd dat ze stil moesten staan, waarna ze hun lengte vastlegde. Ze scheelden niet veel, hoewel Reef achttien maanden ouder was dan zijn broertje. Maar door zijn ziekte was hij niet zo lang als hij had kunnen zijn, en hij en Finn leken haast even oud. *Zet mijn lengte op de deurpost: mama was een meter vijfenvijftig*, had Kate aan haar lijstje toegevoegd. Dat was een klusje waarbij de jongens me konden helpen. Het was goed om dat samen te doen.

Ik liet het bad vollopen en zag Kates favoriete badschuim op de rand staan, de fles halfleeg. Halfvol, vermaande Kate me. Dat

had ik haar zo vaak horen zeggen. Kates glas was nooit halfleeg, maar halfvol, zelfs toen haar ziekte haar uitputte.

Die gedachte hield ik voor ogen toen ik de jongens in bad deed en hen in hun pyjama hielp. Ik dwong mezelf positief te denken. Ik zou nooit over het verlies van Kate heen komen, maar gelukkig had ik deze twee schitterende knulletjes. Zij waren een deel van haar en een deel van ons. Ik had zoveel om voor te leven, ondanks Kates dood.

‘Mogen we vannacht bij jou in bed slapen?’ vroeg Reef.

‘Natuurlijk,’ zei ik. Ze stuiterden onze slaapkamer in en wierpen zich als een paar ongeleide projectielen op het bed. Toen Kate ziek werd, had ze een gigantisch bed gekocht. Ze wilde een gezellig nest creëren voor als ze te zwak was om op te staan, zodat er voor de jongens ruimte genoeg was om tegen haar aan te kruipen. Helaas was ze in het ziekenhuis overleden voordat ze in dit bed had gelegen. Nu hadden de jongens zoveel ruimte dat het belachelijk was. Het leek wel alsof ze op een onbewoond eiland waren achtergelaten zoals ze daar zaten, omringd door het enorme donzen dekbed en de kolossale, crèmekleurige, leren omlijsting.

‘Kruip erin, jongens,’ zei ik. ‘Tijd om te gaan slapen.’ Ze wurmden zich gehoorzaam onder het dekbed en keken me verwachtingsvol aan. Misschien hoopten ze op een kietel, maar dit was niet het juiste moment. Ik moest alle zeilen bijzetten om zo normaal mogelijk te doen en niet voor hun ogen te gaan huilen. ‘Lief zijn en lekker gaan slapen,’ zei ik. Ik boog me voorover om ze allebei een nachtzoen te geven. Ik rook de geur van Kates parfum op de kussens, die zich mengde met de zeepachtige geur van de twee pasgewassen jongens. *Geef de jongens twee nachtzoenen als ik er niet meer ben*, zei Kate, maar daaraan hoefde ik niet herinnerd te worden. ‘Welterusten Reef,’ zei ik en kuste hem op de ene wang en daarna op de andere. Een kus van mij en een van Kate. Ik deed precies hetzelfde bij Finn en gaf hun toen allebei een stevige knuffel, dankbaar dat ik

mijn hoofd tussen hen in kon begraven zodat ze mijn tranen niet konden zien.

Ik voelde Kates aanwezigheid heel sterk. Haar parfum was zo suggestief, dat ik het gevoel had dat ze zich om ons heen wikkelde, en ik verwachtte haast dat ze ‘dankjewel’ in mijn oor zou fluisteren nadat ze had gezien dat ik haar instructies had opgevolgd en de jongens twee nachtzoenen had gegeven.

Ik deed de slaapkamerdeur zachtjes dicht en liet mijn tranen de vrije loop. Ik hield mijn hand voor mijn mond, zodat de jongens me niet zouden horen. Toen ik langs de badkamer liep, zag ik hun schooluniformen liggen, her en der verspreid op de tegelvloer. Zo zag het leven er nu uit. Als ik iets liet liggen, zou niemand het opruimen, en er was al helemaal niemand die mijn half afgemaakte zinnen kon aanvullen of mijn gedachten kon lezen, zoals Kate dat kon.

Ik bukte me om de kleren op te rapen, maar verstijfde toen ik een vreemd geluid hoorde. Het klonk alsof er voetstappen de trap op kwamen – maar dat was onzin, want er was niemand in huis. Ik hield mijn adem in, spitste mijn oren en probeerde te bedenken of iemand nog steeds de sleutel had, of dat ik een bezoeker was vergeten. Ik wilde niet roepen, want dan zou ik de jongens aan het schrikken maken, maar iets klopte er niet. Niemand had mijn naam geroepen en niemand had op de deur geklopt. Kate was het niet. De voetstappen waren te zwaar voor Kate. Ik richtte me op en liep in de richting van de slaapkamer om de jongens te beschermen. Toen ik naar de overloop ging, werd het geluid van voetstappen verdrongen door een plotselinge golf water in de buizen rond de badkamer.

Ik barstte in tranen uit toen ik besepte dat het gewoon de centrale verwarming was die kraakte. Ik ging op de rand van het bad zitten en hilde zo zachtjes mogelijk. Ik had nooit eerder opgemerkt hoeveel lawaai het huis maakte. Toen Kate er nog was, had ik denk ik altijd aangenomen dat zij die geluiden maakte, maar nu was ze er niet. Zelfs het bad knarste onder mijn ge-

wicht en maakte scherpe piepgeluiden toen mijn lichaam schudde van het ingehouden snikken.

Toen het me eindelijk lukte om te stoppen met huilen, ging ik naar beneden, al wist ik niet goed wat ik nu moest doen. Ik zocht naar klusjes om mezelf bezig te houden. Er stonden nieuwe berichten op het antwoordapparaat, ik kon de hond eten geven en het aanrecht stond vol theemokken die afgewassen moesten worden. De koelkast was gevuld met eten dat door vrienden en burens was aangevoerd. Ik had geen idee wie wat gebracht had en bij wie alle schalen hoorden. Dat moest ik uitzoeken.

Morgen was het donderdag en ik was blij dat de jongens gewoon naar school konden. Het leek me het beste om hun normale dagritme in stand te houden, en ik was blij met de afleiding van het uitruimen van hun schooltas en het klaarmaken van hun lunchpakketjes. Maar toch hoopte ik dat de dag snel ten einde zou komen. Als ik eenmaal sliep, kon ik tenminste niet huilen.

De jongens waren diep in slaap toen ik uiteindelijk in bed kroop, maar zodra mijn hoofd het kussen raakte, kropen ze dicht tegen me aan. Ik sliep slecht, dommelde steeds weg en werd dan weer wakker met een voetje in mijn oor of een hoofdje onder mijn oksel. *Mama was dol op Reefs knuffels 's nachts. Finns knuffels waren altijd heel bijzonder.* Dat stond op het lijstje van Kate. Het was niet te geloven dat ze die woorden een paar weken geleden nog geschreven had, maar dat ze nu nooit meer met de jongens zou knuffelen.

Het was zo oneerlijk. Ik zag Kate voor me met haar dagboek, tegen de kussens geleund op precies dezelfde plek als waar ik nu lag. Ze had een prachtig wit katoenen nachthemd aan, wat typisch iets voor haar was. Toen we elkaar net kenden, noemde ik haar 'mijn Timotei-meisje', omdat ze net zo'n wapperende, witte, linnen zigeunerrok en wit katoenen hemdje droeg als het meisje uit de shampooeclame. Behalve natuurlijk dat Kates

haar veel mooier was dan dat van het fotomodel – althans, dat vond ik.

Het was behoorlijk traumatisch geweest voor Kate om haar haren te verliezen. Ze was altijd heel trots geweest op haar blonde haar en ze huilde toen het met plukken tegelijk op haar hoofdkussen en in het putje in de douche achterbleef. Ze beklagde zich nooit hardop, maar ik weet dat ze er veel verdriet van had. Ze was een mooie vrouw en haar blonde haar had altijd aan haar schoonheid bijgedragen.

Ik weet nog dat ik boos was over dat haar. Een borst kwijt-raken was erg genoeg. Waarom moest ze ook nog haar haren verliezen? Het was wreed en ik vond het vreselijk om te zien dat ze er zo verdrietig over was. Ik vond dat ze er nog steeds ver-rekte goed uitzag, zelfs toen ze zo kaal was als een biljartbal. Toen we naar een rugbywedstrijd gingen kijken, zei ik tegen haar dat haar hoofd een perfecte vorm had, net als een rugby-bal. ‘Dat beschouw ik als een compliment,’ zei ze lachend. ‘Zo is het ook bedoeld, je ziet er fantastisch uit,’ antwoordde ik, en dat meende ik. Kate zag er altijd verbluffend mooi uit.

We waren in het Twickenham-stadion en keken naar de wedstrijd tussen Engeland en Frankrijk. Engeland won en Kate ging uit haar dak; ze sprong op en neer, net als toen ze een tiener was en bij een van mijn rugbywedstrijden kwam kijken voor de plaatselijke club. Het was echt een oppepper om haar zo te zien midden in haar chemokuren.

‘We moeten de jongens een keer meenemen naar rugby,’ zei ze opgewonden.

‘Ja, laten we ze meenemen naar Dublin om Ierland tegen Engeland te zien,’ stelde ik voor.

‘Goed idee!’ zei ze en klapte in haar handen.

Nu leek het verlies van je haar een kleinigheid vergeleken bij het enorme verlies van Kate. Er was niets over van Kate, althans niets fysieks. Ze had ijsblauwe ogen, die opvielen in haar gezicht en haar een prachtige uitstraling gaven. En als ik eenmaal

over haar figuur begin... De eerste keer dat ik Kate zag, droeg ze een gebleekte spijkerbroek die eruitzag alsof hij op haar benen gespoten was. Ze was destijds bloedmooi, en vijftientig jaar later was ze nog steeds bloedmooi. Ik ben ervan overtuigd dat ze over vijftientig jaar nog steeds bloedmooi zou zijn geweest, als ze zo oud had mogen worden.

Maar Kate verloor alles: eerst haar borst, toen haar haren. Nu straalden haar ogen niet langer. Haar prachtige lichaam was er niet meer. Ik zou nooit meer seks hebben met mijn mooie Kate. Ik zou haar niet eens samen met de jongens kunnen meenemen naar een rugbywedstrijd. In plaats daarvan was het op haar lijstje beland: *Neem de jongens mee naar een internationale rugbywedstrijd*. Dat kon tenminste geregeld worden, daar zou ik voor zorgen.

De volgende morgen om halfacht ging de wekker, waardoor ik half in paniek wakker schrok. Mijn lichaam leek eerder dan ik te weten dat dit geen normale dag was; ik voelde meteen spanning en mijn hart ging tekeer, terwijl mijn geest zich langzaam maar zeker bewust werd van de situatie. Ik keek naar de jongens, die behaaglijk opgekruld naast me lagen. Ze lagen aan Kates kant van het bed. Kate was dood. Ik had het gevoel dat ik het nieuws net gehoord had en het sloeg opnieuw in als een bom. De jongens begonnen te wiebelen en te bewegen. Hun moeder was dood. Dat was het enige waaraan ik kon denken. Mijn vrouw was dood en hun moeder was dood, en hier lagen we dan. We moesten aan een nieuwe dag beginnen – de eerste dag van ons leven zonder haar.

Er ging nóg een wekker af, deze keer die van mijn mobiele telefoon. Ik schrok opnieuw, want ik kon me niet herinneren dat ik nog een wekker had gezet. Ik begon me meteen zorgen te maken of ik een fout had gemaakt en iets belangrijks had gemist, iets wat Kate had geregeld of wat Kate wilde dat ik doen zou. Op het scherm van mijn mobiele telefoon verschenen de

woorden: REEFS MEDICIJNEN. Ik glimlachte en voelde mijn ogen vochtig worden toen ik me herinnerde dat Kate, toen ze in haar ziekenhuisbed lag en haar einde naderde, me om mijn mobiel had gevraagd. Als een zorgzame moeder had ze mijn wekker gezet, zodat ik nooit zou vergeten Reef zijn dagelijkse medicatie te geven.

Reef zat rechtop in bed en betrapte me erop dat ik de tranen uit mijn ogen veegde. ‘O nee hè! Hou nou eens op met huilen, papa!’ zei hij met een gezichtje dat vertrokken was van frustratie. Hij dacht natuurlijk dat ik de hele nacht gehuild had, en misschien had hij wel gelijk. Finn zat ook rechtop en zag er elendig uit. Reef sloeg zijn arm om hem heen en zei vastberaden: ‘Kom op, we redden het wel.’ De jongens keken elkaar aan met een veelbetekenende blik en een zwak glimlachje, twee broers die een complot smeedden. ‘Tuurlijk redden jullie het, jongens,’ zei ik en trok een vrolijk gezicht. Het was maar voor de helft nep, want hun moed gaf mij de kracht om de dag onder ogen te zien.

‘Oké, jongens, om de beurt de douche in alsjeblijft,’ zei ik. We hadden op schooldagen een vast ochtendprogramma en ik was vastbesloten me daaraan te houden, omdat ik geloofde dat het me zou helpen vol te houden. De jongens moesten nu hun steentje bijdragen en wat meer zelf doen; het zou niet goed zijn om hen in de watten te leggen of de regels te herzien.

Terwijl de jongens zich wasten, legde ik hun schooluniform klaar en schudde de bedden op. Daarna, toen ik de douche in ging, kleedden zij zich aan; net als anders hielp Reef Finn in zijn zwarte broek en groene trui. Ze gingen samen naar beneden om Coral en de cavia’s eten te geven. Ondertussen maakte ik hun ontbijt klaar en gaf Reef zijn medicijnen.

Alles ging volgens plan. ‘Tandenpoetsen, jongens,’ zei ik en ze draafden de trap weer op zoals ze dat altijd deden na het ontbijt, duwend en dringend om als eerste boven te zijn.

‘Ik ben eerst,’ zei Finn.

‘Wacht even,’ antwoordde Reef toen ze op de overloop stonden. Als jij nou eerst je haar borstelt, dan poets ik mijn tanden...’

Ik rommelde wat in de keuken en ruimde de ontbijtspullen op. Toen de jongens in de badkamer verdwenen, werd het stil.

De hond zat als een standbeeld in de serre en keek naar een paar vogels die in de bevroren tuin op zoek waren naar voedsel. Ik kon mezelf horen ademen terwijl ik daar in de stilte stond en naar de hond keek. Kates ademhaling was aan het eind zo moeizaam geweest. Toen we naast elkaar lagen en haar lijstje maakten, moest ze vechten om aan lucht te komen, totaal afhankelijk van die vreselijke zuurstoffles. Ik verfoeide het ding, maar was er tegelijkertijd blij mee. Ik wilde niet dat Kate extra zuurstof nodig had. In het verleden had ik Kate alleen buiten adem gezien als ze heel gelukkig was, als ze zo hard moest lachen dat de tranen haar over de wangen liepen, of als we hartstochtelijk de liefde bedreven, of als haar hart tekeering van opwinding nam dat ze gedoken had en ze haar duikbril afdeed.

Aan het einde was de zuurstoffles onvoldoende geweest en moest Kate naar het ziekenhuis. Ik dacht dat ze daar zou opknappen. Ik dacht dat haar longen konden bijkomen zodat ze weer op adem kon komen na de zware inspanning van Lapland en kerst. Maar dat gebeurde niet. Het ging juist slechter met Kate. ‘Singe, ik wil een afscheidsbrief aan de jongens schrijven,’ had ze gezegd. Het was 19 januari 2010.

De artsen hadden me net een paar weken daarvoor, toen we terugkwamen uit Lapland, verteld dat ze hoopten dat Kate nog anderhalf jaar te leven had. Ik klampte me elke dag vast aan die hoop, zelfs toen ik hem vlak voor mijn ogen zag vervliegen. Achttien maanden... Het betekende dat ze Reefs zevende verjaardag kon meemaken; Finn zou dan vijfenhalf zijn. Kate zelf zou in maart 2011 veertig worden. Ze zou toch zeker haar veertigste verjaardag wel halen?

Ik kon Kate niet helpen, zelfs niet toekijken bij het schrijven van haar laatste brief aan de jongens. Het was veel te vroeg en

bovendien vond ik dat het iets was tussen haar en de jongens. Vanuit het ziekenhuis belde ik Lois, een dierbare vriendin van ons, die lerares Engels is. ‘Kun je komen helpen?’ vroeg ik. ‘Als je het niet erg vindt... Kate noemde jou. Ik weet dat jullie het erover hebben gehad. Ik kan het gewoon niet doen.’ Ik gaf Kate een kus in haar ziekenhuisbed en liet haar achter met Lois. ‘Tot morgenochtend. Ik hou van je. Tot in de oneindigheid,’ zei ik.

‘Dank je, Singe,’ zei Kate dankbaar en ik voelde een vlaag van woede. Waarom moest mijn vrouw hier dankbaar voor zijn? Geen enkele moeder zou een afscheidsbrief aan haar twee zontjes hoeven schrijven.

‘Succes,’ zei ik en gaf haar nog een kus op haar wang.

‘Tot in de oneindigheid,’ fluisterde ze zachtjes.

Op weg naar huis werd ik achtervolgd door beelden van patiënten die ik had behandeld toen ik als EHBO’er werkte. Ik had heel wat levens gered. Ik zag de gezichten voor me van jonge vrouwen die hun lichaam geweld hadden aangedaan en zichzelf hadden vergiftigd met drugs en alcohol. Ik zag hen voor me bij het blauwe zwaailicht van de ambulance, stuiptrekkend, kotsend of bewusteloos, maar toch hadden ze het tegen alle verwachting in overleefd, in sommige gevallen zelfs tegen hun zin. Het leven was oneerlijk.

Die nacht lag ik in bed. Ik had het koud zonder Kate naast me, en ik dacht aan haar brieven voor de jongens. Reef en Finn waren diep in slaap en ik was dankbaar voor alle hulp die ik van familie en vrienden kreeg om ervoor te zorgen dat het leven van de jongens gewoon doorging als ik naar Kate in het ziekenhuis moest.

Wat zou ze aan de jongens schrijven? Hoe kon ze zo’n moeilijke klus klaren nu ze al zo verzwakt was? Maar waarom vroeg ik me dat eigenlijk af? Ze was Kate, mijn Kate! Er school enorm veel kracht in dat kleine lichaampje. Deze klus kon ze goed klaren. Ik was er bovendien zeker van dat het alleen een voorzorgsmaatregel was, en dat de reden om die brieven nu

al te schrijven niets met paniek te maken had. Kate had de tijd.

Uiteindelijk viel ik in slaap, of liever gezegd: mijn lichaam zakte weg in een serie korte, onrustige hazenslaapjes. Mijn dromen vulden zich met beelden van een lachende Kate die naar adem snakte. In de droom kon ik niet zien waarom ze naar adem snakte. Was het de oude Kate, die haar lichaam vol lucht zoog na een opwindende duik, of nadat ze mij hartstochtelijk gezoend had, zoals ze zo vaak deed? Of deed ze moeite om haar kapotte longen te vullen met lucht?

Het was pikzwart in de kamer toen de telefoon naast mijn bed overging. Ik keek naar de oplichtende wijzers van de klok. Het was bijna vier uur in de ochtend, 20 januari, en nog voordat de verpleegkundige iets gezegd had, wist ik al dat er slecht nieuws was.

‘Kates toestand is enorm verslechterd.’

Ik moest Kate zien voordat ze ging. Het was zover, er was geen seconde te verliezen. Ik trok mijn kleren aan en rende met twee treden tegelijk de trap af; ik stormde het huis uit en bonsde bij de burens op de deur. Jane, onze vriendelijke buurvrouw, was geweldig. ‘Kate ligt op sterven,’ zei ik en liet haar de rest opknappen. Terwijl ik naar mijn auto holde, riep ik nog een paar instructies over bij de jongens blijven en ze naar school brengen.

De rit naar het ziekenhuis in Weston-super-Mare duurde veertig minuten. Te lang, te ver. Maar Kate mislopen was ondenkbaar. Ik drukte mijn gaspedaal verder in en vloog over de weg. Vijftien waanzinnige minuten later kwakte ik de auto voor het ziekenhuis neer, dwars over vier parkeerplaatsen, en rende naar de dichtstbijzijnde deur. Het was een nooduitgang, maar ik rukte hem open en stormde de gang in naar Kates afdeling. Twee beveiligers riepen: ‘Hé!’ en kwamen me achterna, maar ik keek niet achterom.

Kate lag in een eenpersoonskamer. Een verpleegkundige hield de deur voor me open toen ik aan kwam denderen door de gang.

Goddank was ik niet te laat. Er stonden vijf verpleegkundigen om Kate heen. Het viel me op dat ze niet meer verbonden was aan een infuus. Nergens slangetjes; daar was het te laat voor.

‘We hebben haar wat morfine gegeven tegen de pijn,’ legde een verpleegkundige uit.

Kate keek me aan toen ik haar kleine lichaam vastpakte. Haar vader en moeder waren onderweg en ik hoopte ontzettend dat Kate zou volhouden totdat zij er waren om afscheid te nemen. Ze haalde nu heel oppervlakkig adem en ik hoorde de verpleegkundige fluisteren dat ze meer morfine wilde geven. Christine en Martin arriveerden toen ze net een hoge, laatste dosis kreeg.

‘Het spijt me,’ zei Kate tegen me, en ik pakte haar hand.

‘Wat een onzin! Je hoeft nergens spijt van te hebben,’ zei ik. Ik knuffelde haar en hield haar linkerhand vast, de hand waaraan ik haar verlovingsring had geschoven, een paar jaar later haar trouwring en ten slotte een ring met edelstenen.

Haar ouders zaten naast elkaar en hielden Kates rechterhand vast. We bleven tegen haar praten, haar geruststellen, zelfs toen ze ophield met ademen. Ik wist van mijn EHBO-training dat de hersenen nog een paar minuten actief zijn nadat de ademhaling stopt. Een verpleegkundige had me daar voorzichtig aan herinnerd, en daarom bleef ik tegen Kate praten. ‘Je was de meest fantastische vrouw en moeder,’ zei ik tegen haar. ‘Ik zal ontzettend mijn best doen om al je wensen uit te voeren. Ik zal tegen de jongens zeggen hoeveel je van hen hield en wat een geweldige moeder je was.’

‘We zijn klaar!’ riep Reef. Coral begon luid te blaffen, waardoor de vogels in de achtertuin alle kanten op vlogen. Finn kwam de keuken binnen stormen en vroeg: ‘Is er vanavond zwemmen, pap?’ Ik moest even landen in het hier en nu. Het voelde surreëel, alsof ik er niet echt was. Kate was pas de dag ervoor gestorven en wij waren ons al weer aan het klaarmaken

voor school; we gingen verder met ons leven. Op de een of andere manier voelde het verkeerd, maar toch wist ik dat dit het juiste was om te doen. Zonder een spoortje twijfel wist ik dat Kate dit wilde, en daarom trokken we onze jas en schoenen aan en bracht ik de jongens naar school.